

Scenariusz lekcji z języka polskiego dla klasy VI

mgr Edyta Pereślucha

Czas lekcji: 45 minut

Przedmiot: Język polski

Klasa: VI

1. **Temat:** Miłość trzyma się mocno ... między dziadem a babą! Jak to zagadnienie przedstawił Józef Ignacy Kraszewski?
2. Realizowany dział programowy (tematyczny): Wartości uniwersalne (miłość bliźniego).
3. Usytuowanie tematu w podstawie programowej:
 - słuchanie uważne ze zrozumieniem,
 - czytanie głośne i wyraziste, z uwzględnieniem zasad kultury żywego słowa,
 - mówienie na temat otaczającej rzeczywistości,
 - odbiór tekstów kultury ze wskazywaniem różnych elementów świata przedstawionego
4. Standardy wymagań egzaminacyjnych:
 - czytanie**
 - I / 1 uczeń odczytuje różne teksty kultury, w tym utwory poetyckie,
 - I / 2 określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu (świat przedstawiony, bohaterowie itp.),
 - pisanie**
 - II / 1 uczeń pisze na temat zgodnie z celem
 - rozumowanie**
 - III / 4 uczeń wyraża własne opinie i próbuje je uzasadnić, używając odpowiednich argumentów,
 - korzystanie z informacji**
 - IV praca ze słownikiem wyrazów obcych, terminów literackich,
 - wykorzystanie wiedzy w praktyce**
 - V uczeń posługuje się poznanymi wcześniej terminami.
5. Cel ogólny lekcji:
 - motywowanie do czytania utworów literackich np. z podziałem na role oraz do analizy i interpretacji tekstów,
 - wdrażanie uczniów do rozpoznawania trwałych i uniwersalnych wartości oraz wzorów postępowania,
 - poszerzenie świadomości na temat własnych potrzeb i fizjologii życiowej.
6. Cele szczegółowe lekcji:
 - a) wiadomości – uczeń:
 - pamięta o czym był tekst Singera,
 - potrafi wskazać różnice między jednym tekstem a drugim,
 - b) umiejętności – uczeń:
 - płynnie i wyraziście odczytuje tekst z podziałem na role,
 - wyszukuje informacji w słowniku,
 - wyjaśnia pojęcia znaczenia satyra,
 - zna elementy świata przedstawionego,
 - potrafi ułożyć i wygłosić wypowiedź na podany temat,
 - rozwiązuje problemy w twórczy sposób,
 - umie współpracować w grupie,
 - c) postawy – uczeń:

- pracuje z zaangażowaniem na lekcji,
 - czuje się odpowiedzialny za efekt pracy grupy,
 - pragnie pogłębiać swoją wiedzę i rozwijać sprawność umysłową.
7. Środki dydaktyczne: magnetofon, kasetka z nagraniem utworem „Dziad i baba”, podręcznik „Słowa i świat” Marii Nagajowej, zachętki dla ucznia.
8. Metody:
- ćwiczenia dydaktyczne,
 - praca z tekstem (czytanie z podziałem na role),
 - burza mózgów,
 - rozmowa kierowana.
9. Formy pracy:
- praca indywidualna,
 - praca zespołowa,
 - praca w grupach.
10. Przebieg lekcji:
- a) **faza wprowadzająca**:
- Sprawy organizacyjno – porządkowe.
 - Stworzenie atmosfery zainteresowania zajęciami poprzez ćwiczenie „Eliksir szczęścia”. Uczniowie siedząc w ławkach parami przygotowują receptę na eliksir szczęścia. Ustalają składniki, ich miary i proporcje. Nauczyciel podaje przykładowy zestaw np. 10 dek miłości, 5 uncji przygody, 2 mg entuzjazmu, 15 g zdrowia, szczypta goryczy.
 - Uczniowie przygotowują i porównują swoje recepty, chętni przedstawiają swoje pomysły. Rozmowa dotyczy tego co decyduje o poczuciu zadowolenia z życia. Nauczyciel formuje wniosek tak, aby głównym czynnikiem była miłość.
 - Wprowadzenie do tematu oraz zapisanie:
Temat: Miłość trzyma się mocno ... między dziadem a babą! Jak to zagadnienie przedstawił Józef Ignacy Kraszewski?
- b) **faza realizacji**:
- Prezentacja nagrania na taśmie magnetofonowej utworu śpiewanego pt.: „Dziad i baba” przez B. Gładysza.
 - Rozmowa na temat tekstu, nauczyciel zadaje pytania: o czym był utwór itp., odnajdywanie elementów świata przedstawionego: miejsce akcji, czas akcji, bohaterowie, wydarzenia.
 - Burza mózgów, skojarzenia do wyrazu „Miłość”, przykładowe odpowiedzi: uczucie, szczęście, odpowiedzialność, wierność itp.
 - Nawiązanie do poprzednich tematów lekcji i przypomnienie tekstu Singera pt.: „Miłość trzyma się mocno”.
 - Odnalezienie podobieństw i różnic między tymi dwoma utworami.
 - Jakie cechy ma tekst „Dziad i baba” (przykładowe odpowiedzi: ośmiesza i wyszydza miłość). Jeżeli uczniowie nie podadzą pojęcia satyra, nauczyciel sam podpowiada tą nazwę.
 - Uczniowie w słownikach po dwie osoby odszukują definicję satyry, odczytują ją i formułują notatkę:
Utwór Singera pt.: „Miłość trzyma się mocno” opisuje miłość poważnie i alegorycznie jako najważniejszą wartość w życiu człowieka, natomiast tekst pt.: „Dziad i baba” jest utworem satyrycznym, wyszydzającym i ośmieszającym miłość.
 - Sformułowanie razem definicji satyry:
Satyra to utwór literacki ośmieszający wady ludzkie.

- Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy. Uczniowie mają za zadanie w 5 minut przygotować czytanie z podziałem na role.
- Odczytanie tekstu przez 4 grupy

c) faza podsumowująca:

- Wyróżnienie najlepszej grupy oceną bądź zachętami
- Zadanie pracy domowej:
Przygotuj inscenizację utworu pt.: „Dziad i baba” na następny tydzień., rodzaj formy dowolny: teatrzyk, przedstawienie kukiełkowe, pantomima itp.
- Podsumowanie, nauczyciel zadaje pytania np.: czego uczniowie dowiedzieli się na dzisiejszej lekcji.
- Ewaluacja lekcji, ćwiczenie pt.: „Smile” z ang. „Uśmiech”. Na tablicy nauczyciel rysuje lub wywiesza trzy buźki i dzieli je na trzy kolumny, prosi uczniów aby zaznaczyli X lub O pod tą, która odpowiada ich ocenie zajęć. Potem prosi o komentarz wybranych uczniów i sam podsumowuje.

Zadania dodatkowe jeżeli zostanie czas:

- nauczyciel wpisuje oceny lub daje zachętki,
- rozmowa o inscenizacji,
- tabela z porównaniem tekstu Singera i Kraszewskiego,
- nawiązanie do początków miłości (Mitologia – Eros, Biblia – Adam i Ewa oraz Przypowieści, przypomnienie przykazania „Kochaj bliźniego ...”),
- poprosić uczniów o narysowanie symbolu miłości,
- pisemna odpowiedź na pytanie z tematu lekcji.

SATYRA:

Satyra – (łac. satura = mieszanina) – gatunek literacki, który ośmiesza albo piętnuje przedstawianie w nim zjawisk (wady ludzkie, stosunki społeczne, podstawy życiowe i ideologiczne itp.). Satyra nie zajmuje się poszukiwaniem rozwiązań i podawaniem recept. Naturalnym i podstawowym celem satyry jest ośmieszanie. Satyra często stosuje chwyt → karykatury oraz → groteski.

Satyra wywodzi się z literatury greckiej, ale w formie sklasyfikowanego gatunku zaistniała dopiero w starożytnym Rzymie (tworzył ją m.in. Horacy i Juwenalis). W wiekach późniejszych czasy swojej świetności przeżywała satyra w okresie → klasycyzmu (w Polsce twórczości m.in. I. Krasickiego i A. Naruszewicza). Obecnie terminu satyra utracił swoje znaczenie gatunkowe. Można mówić tylko o satyrycznym charakterze dzieł współczesnych, reprezentujących rozmaite gatunki literackie. Wyodrębnić można następujące odmiany twórczości satyrycznej: **satyra społeczno – obyczajowa** (tworzyli ją m.in. M. Rej, J. Kochanowski, W. Potocki, I. Krasicki, J. Lam, T. Boy-Żeleński), **satyra osobista** (reprezentowali ją m.in.: F. Zabłocki, A. Nowaczyński), **satyra polityczna** (pisali ją m.in.: J.U. Niemcewicz, Wolter, B. Brecht), **satyra literacka** (w utworach autorstwa m.in. L. Sterne’a, H. Fieldinga).

Słownik terminów literackich i gramatycznych Z. Domintów, M. Domintów 2000r.

Satyra – aktualny utwór literacki wyszydzający, chłoszczący, ośmieszający indywidualne albo społeczne wady i przywary, zło i bezprawie,

- ogół utworów tego rodzaju
- satyry

Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych Władysław Kopaliński

Satyra – utwór literacki ośmieszający i piętnujący wady i przywary ludzkie, poglądy, obyczajowość, stosunki społeczne i polityczne, do XVIII wieku odrębny gatunek literacki,

- ogół utworów o tym charakterze
- ośmieszanie, wyszydzanie, satyryczność

(Słownik wyrazów obcych PWN) 1997

(Słownik wyrazów obcych PWN) 2002

Satyra – (łac. satura – dosł. mieszanina)

utwór wierszowany w formie monologu z partiami dialogowymi o charakterze dydaktycznym, wytykającym i ośmieszającym wady ludzi i instytucji życia zbiorowego. Ponieważ istotą satyry jest krytyka, posługuje się ona często deformacją, karykaturą, groteską. Jako gatunek powstała w literaturze starożytnego Rzymu (Horacy, Juwenalis). Ważną rolę odegrała w oświeceniu (J. Krasicki, A. Naruszewicz).

Twórcy satyry, piętnujący negatywne cechy, nie proponują żadnego pozytywnego wzorca. Ukazuje świat zdeformowany, przedstawiony w krzywym zwierciadle, posługują się często elementami karykatury i groteski.

Jako gatunek satyry wykształciła się w literaturze starożytnego Rzymu, była ważnym gatunkiem oświecenia. W innych epokach literackich tendencje satyryczne mogły występować w różnych gatunkach np. fraszkach i epigramatach.

Wyróżnić można różne rodzaje satyry: **obyczajową, polityczną, osobistą, literacką, mieszczańską.**

Przykładami utworów satyrycznych w literaturze polskiej są satyry: I. Krasickiego (np. „Żona modna”), A. Naruszewicza (np. „Chudy literat”), M. Reja (np. „Krótka rozprawa między trzema osobami Panem, Wójtem a Plebanem”), fraszki J. Kochanowskiego, utwory J. Tuwima (np. „Mieszkańcy”), K.I. Gałczyńskiego (np. „Zima z wypisów szkolnych,”) i inni.

Terminy pokrewne: pasztet, paszkwil, parodia.

Słownik terminów literackich Greg 2004

- Satyra** – 1. Utwór literacki wyszydzający wady, obyczaje, zjawiska społeczne i polityczne.
2. Gatunek literacki, którego istotą jest wyszydzenie wad ludzkich i negatywnych zjawisk społecznych.
3. Ośmieszający sposób przedstawienie kogoś lub czegoś, wyszydzenie .

Nowy słownik języka polskiego PWN 2002

BUŻKI:

